

В'ячеслав Степанович Бігун

ЮРИДИЧНА ПРОФЕСІЯ ТА ОСВІТА

ДОСВІД США У ПОРІВНЯЛЬНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

- Основи американської юридичної професії та освіти
- Організація діяльності правників у США
- Юридична освіта в США та Україні: порівняльний аналіз
- Як здобути юридичну освіту та набути правничий досвід у США
- Конкурс ім. Ф. Джессапа — «олімпійські ігри» студентів-правників
- Стандарти ліцензування юридичної практики в США
- Як здобути право займатися юридичною практикою в США
- Відповідальність правника в США
- Справи Білла Клінтона
- Американські правничі школи (адреси і програми магістратури)
- Зразки правничих кваліфікаційних іспитів
- Українські правники, ліцензовані практикувати право в США
- Бібліографія, предметний та іменний покажчики

В'ячеслав Степанович Бігун

ЮРИДИЧНА ПРОФЕСІЯ ТА ОСВІТА

ДОСВІД США У ПОРІВНЯЛЬНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

- Основи американської юридичної професії та освіти
- Організація діяльності правників у США
- Юридична освіта в США та Україні: порівняльний аналіз
- Як здобути юридичну освіту та набути правничий досвід у США
- Конкурс ім. Ф. Джессапа — «олімпійські ігри» студентів-правників
- Стандарти ліцензування юридичної практики в США
- Як здобути право займатися юридичною практикою в США
- Відповідальність правника в США
- Справи Білла Клінтона
- Американські правничі школи (адреси і програми магістратури)
- Зразки правничих кваліфікаційних іспитів
- Українські правники, ліцензовані практикувати право в США
- Бібліографія, предметний та іменний покажчики

ББК 67п(7СПО)
Б59

Автор

Бігун В'ячеслав Степанович — кандидат юридичних наук, науковий співробітник Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, доцент факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» та Київського університету права НАН України.

Рецензенти

Футей Богдан — суддя Федерального суду США, професор і почесний доктор Українського вільного університету (м. Мюнхен);

Бабкін Володимир Дмитрович — провідний науковий консультант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Комаров В'ячеслав Васильович — проректор з навчально-методичної роботи Національної юридичної академії України ім. Я. Мудрого, професор, доктор юридичних наук, академік Академії правових наук України, заслужений юрист України;

Мережко Олександр Олександрович — доктор юридичних наук, професор Університету економіки та права «Крок» та Католицького університету Люблін (Katolicki Uniwersytet Lubelski).

Б59 **Бігун В'ячеслав Степанович**. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі. — Київ: Видавнича організація «Юстініан», 2006. — 272 с.

ISBN 966-8257-26-X

У монографії висвітлюються основні поняття, принципи, історія, засади правової регламентації юридичної професії в США. У порівняльній перспективі розглядаються системи вищої юридичної освіти США та України, їх історія та сучасний стан. Значну увагу приділено рекомендованим і діючим стандартам ліцензування юридичної практики в США, можливостям набуття освітнього і професійного правничого досвіду в США, питанням етичної та професійної відповідальності правника. У додатках дано перелік і адреси організацій, відповідальних за ліцензування юридичної практики в США, перелік правничих шкіл, зразки кваліфікаційних іспитів. Подано бібліографію, предметний та іменний покажчики.

Для студентів-правників, практикуючих юристів, функціонерів юридичної професії та освіти (з огляду на процес становлення та реформування української юридичної професії та освіти), вчених-юристів, дослідників наук про право і суспільство, які вивчають право США та правничу англійську мову.

ISBN 966-8257-26-X

ББК 67п(7СПО)

© Бігун В.С., 2006.
© Видавнича організація
«Юстініан», видання, 2006.

*Заради утвердження
права як мистецтва
добра і справедливості*

*УКРАЇНСЬКИМ ПРАВНИКАМ,
які прагнуть особистого
і професійного вдосконалення,*

а також

*АМЕРИКАНСЬКІЙ АСОЦІАЦІЇ ЮРИСТІВ,
яка своїм зразковим досвідом
на це надихає,*

присвячується

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

ДЕТАЛІЗОВАНИЙ ЗМІСТ	5
ПЕРЕДМОВА	9
ВСТУП	10
СКРОЧЕННЯ	11
ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ	12
ОСНОВНІ ТЕМАТИЧНІ ПОНЯТТЯ	13
1. ПРАВНИКИ В США: СТАТУС ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ	19
1.1. Юридична професія в США та її філософія.	19
1.2. Нарис історії американської юридичної професії	32
1.3. Правові основи регламентації американської юридичної професії.	38
2. ЮРИДИЧНА ОСВІТА ТА ПІДГОТОВКА В США	47
2.1. Юридична освіта в США та Україні: порівняльний аналіз	47
2.2. Набуття правничого освітньо-професійного досвіду в США	80
2.3. Конкурс ім. Ф. Джессапа — «олімпійські ігри» студентів-правників	88
3. ЗДОБУТТЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВНИКА В США: ЗАСАДИ ТА СТАНДАРТИ	103
3.1. Загальні положення	103
3.2. Ліцензування юридичної практики: стандарти та їх застосування	107
3.2.1. Екзаменатори	108
3.2.2. Вимоги до заявників	109
3.2.3. Особисті якості та професійна придатність заявника	115
3.2.4. Правничий кваліфікаційний іспит	123
3.2.5. Оцінювання правничого кваліфікаційного іспиту	128
3.2.6. Адміністрування	130
3.3. Перевірка порядності і чесності майбутнього правника	132
4. ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА ІНОЗЕМНИХ ПРАВНИКІВ У США	137
4.1. Аторней або «іноземний юрконсультант»	137
4.2. Як стати нью-йоркським правником.	140
4.3. Українські правники, які стали правниками американськими	150
5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВНИКА В США	152
5.1. Етична та професійна відповідальність правника	152
5.2. Pro bono publico — обов'язок правника перед громадськістю	165
5.3. Справи Білла Клінтона	169
Висновки	183
Додатки	187
1. Адреси органів юстиції США, відповідальних за ліцензування юридичної діяльності.	187
2. Адреси юридичних навчальних закладів (правничих шкіл) у США	189
3. Зразки правничих кваліфікаційних іспитів	205
4. Українські правники, які набули право займатися юридичною практикою в США (перелік)	214
БІБЛОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ	215
БІБЛОГРАФІЯ	228
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	241
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	246
ЗАМІСТ ПІСЛЯМОВИ — УКРАЇНЬКА ПЕРСПЕКТИВА	257
1. Розмова п'яти подорожніх юристів про проблеми і радості здобуття юридичного фаху	257
2. Сім закликів до українського правництва.	263
CONTENTS DETAILED (ДЕТАЛІЗОВАНИЙ ЗМІСТ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)	264
SUMMARY (АНОТАЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)	268
ПРО АВТОРА. ВИБРАНІ ПРАЦІ	270

ДЕТАЛІЗОВАНИЙ ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
ВСТУП	10
СКОРОЧЕННЯ	11
ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ	12
ОСНОВНІ ТЕМАТИЧНІ ПОНЯТТЯ	13
1. Правники в США: СТАТУС ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ	19
1.1. Юридична професія в США: філософія та історія	19
<i>Характеристика американської юридичної професії (поаспектно): 1. Масовість («статистичний аспект»); 2. Економічний аспект; 3. Політико-кар'єрний аспект. Таблиця: Перелік президентів США — правників (за професією); 4. Політико-правовий аспект; 5. Соціально-правовий аспект</i>	
<i>Філософія (основні принципи) американської юридичної професії: 1. Соціально-прагматичний активізм; 2. Саморегулювання; 3. Відкритість і рівність можливостей; 4. Відповідальність</i>	
<i>Історичне коріння американської юридичної професії. Кваліфікаційний іспит чи привілейований диплом: полеміка про доступ до юридичної професії</i>	
1.2. Правові основи регламентації американської юридичної професії	32
<i>Поняття «правник» і співвідношення понять «counsel», «lawyer», «attorney» та інших в американському праві. Провідна роль судової влади. Роль правничих спілок — бар-асоціацій. Членство в організаціях правників у США: добровільне чи обов'язкове? Спеціалізовані правничі асоціації та сертифікація правників. Сертифікація. Загальнонаціональний бар чи бар штату? Стандарти практики права іноземних юристів у США.</i>	
1.3. Правники в дії: «практика права» в США	38
<i>«Юридична практика» чи «адвокатська» практика в США? Практика права. Структура американської юридичної професії (види юридичних професій). Сфери зайнятості та галузі юридичної практики (спеціалізації). Таблиця: Сфери зайнятості правників та галузі «практики права» (спеціалізації). Найбільш популярні серед правників штати. Приватна юридична практика та юридичні фірми. Таблиця: Приватно-практикуючі правники та величина юридичних фірм. Ранжування та рейтинги юридичних фірм. Таблиці: Ранжування та рейтинги юридичних фірм (витяги). Мультиюрисдикційна юридична практика. Образ життя американського правника. Ставлення до юриста як відображення критики правової системи США</i>	
2. ЮРИДИЧНА ОСВІТА ТА ПІДГОТОВКА В США	47
2.1. Юридична освіта в США та Україні: порівняльний аналіз	47
<i>Розуміння юридичної освіти. Юридична освіта: історія і сучасність. Завдання юридичної освіти. Управління в галузі вищої юридичної освіти. Рейтинг правничих шкіл. Таблиця: Рейтинг 100 кращих американських правничих шкіл за версією U.S.News (2007 р.). Освітньо-кваліфікаційні рівні. Таблиця: Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців за напрямом «Право» в Україні. Навчальні програми. Прийом студентів і «вступна кампанія». Вартість і фінансування навчання. Професорсько-викладацький склад і персонал. Правничі часописи. Правничі бібліотека — серце правничої школи. Особливості методики викладання: традиції та інновації («Кейс-система» у викладанні права: вивчення принципів права шляхом аналізу ситуацій. «Сок-</i>	

ратівський метод» — навчання через запитання, а не констатацію. Критика «сократівського методу» і «кейс-методу» в контрасті з проблемним методом. Проблемний метод — вивчення права шляхом розв'язання правових задач (проблем). Правничі клініки — від теорії до практики права у стінах університету. Навчальні судові процеси (moot courts) — інтерактивна міждисциплінарна практико-орієнтована рольова гра). Змагальність серед студентів. Працевлаштування. Деякі інші цікаві аспекти: величина школи. Деякі тенденції розвитку юридичної освіти. Якість підготовки юристів в Україні: погляд з огляду на американський досвід. Деякі висновки. Таблиця: Юридична освіта в Україні та США: порівняння деяких аспектів

- 2.2. Набуття правничого освітньо-професійного досвіду в США 80**
 Чому в США? Співпраця США та України в галузі освіти та культури. Освітні (академічні) програми (Базовий освітньо-кваліфікаційний рівень юридичної освіти — Juris Doctor (J.D.). «Післядипломні» ОКР юридичної освіти — магістратура і докторантура. Короткотермінове навчання. Участь у правничих змаганнях). Професійні програми (Практика. Обмін досвідом. Проведення наукових досліджень, викладання). Розвиток правничої кар'єри. Погляд у майбутнє. Таблиця: Освітні та професійні правничі програми в США: форми та Інтернет-ресурси
- 2.3. Конкурс ім. Ф. Джессапа — «олімпійські ігри» студентів-правників 88**
 Навчальні судові процеси (дебати): загальна характеристика. Таблиця: Конкурси у формі навчальних судових процесів. Історія Конкурсу Джессапа. Українська сторінка історії Конкурсу. Таблиця: Конкурс ім. Ф. Джессапа: результати «українського турніру» (1996-2006). Конкурс Ф. Джессапа: зміст і форма проведення. Таблиця: Конкурс ім. Ф. Джессапа: загальна характеристика. Підготовка до Конкурсу. Опублікування завдання Конкурсу, формування і реєстрація команди навчального закладу. Написання та подання меморандумів. Підготовка до усної частини Конкурсу. Усна частина Конкурсу. Перспективи Конкурсу
- 3. ЗДОБУТТЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВНИКА В США: ЗАСАДИ ТА СТАНДАРТИ 103**
- 3.1. Загальні положення 103**
 Нормативна регламентація набуття права займатися юридичною практикою. Юридична практика в США: право чи привілей? Юрисдикції в США, в яких випускники іноземних правничих шкіл та іноземні правники можуть займатися юридичною практикою. Способи допуску до юридичної практики. Таблиця: Способи допуску до юридичної практики в США.
- 3.2. Ліцензування юридичної практики: стандарти та їх застосування. 107**
- 3.2.1. Екзаменатори 108**
 1. Кваліфікація. 2. Термін. 3. Конфлікт інтересів
- 3.2.2. Вимоги до заявників 109**
 4. Обов'язок доказування. 5. Освіта на рівні коледжу. 6. Освіта на рівні правничої школи. 1) Загальні вимоги допуску до складання правничого кваліфікаційного іспиту студентів і випускників американських правничих шкіл. Вимоги наявності ОКР та інші способи вивчення права як передумови для складання правничого кваліфікаційного іспиту. Допуск до складання іспиту на підставі пройденого навчання у юридичному офісі (law office study). Допуск до складання кваліфікаційного іспиту на підставі ступеня LL.M., присвоєного АППШ. Складання кваліфікаційного іспиту до закінчення правничої школи. Вимога реєстрації студентів-правників. 2) Допуск до іспиту випускників іноземних правничих шкіл. Загальна інформація. Інформація по юрисдикціям. 3) Допуск до іспиту на підставі ОКР «graduate law degree» випускників іноземних правничих шкіл

3.2.3.	Особисті якості та професійна придатність заявника.	115
	<i>7. Мета. 8. Організація та фінансування. 9. Розробка та публікація стандартів. 10. Процес перевірки. 11. Конфіденційність та належна процедура. 12. Стандарти моральності та професійної придатності. 13. Релевантна поведінка. 14. Доступ до інформації. 15. Використання інформації</i>	
3.2.4.	Правничий кваліфікаційний іспит	123
	<i>16. Необхідність письмового іспиту. 17. Можливість підготовки до іспиту. 18. Мета іспиту. 19. Предмети іспиту. 20. Запитання та форма. 21. Підготовка запитань. 22. Заявники-інваліди</i>	
3.2.5.	Оцінювання правничого кваліфікаційного іспиту	128
	<i>23. Анонімність оцінювання. 24. Процес оцінювання. 25. Права заявників, що не склали іспит. 26. Повторний іспит</i>	
3.2.6.	Адміністрування	130
	<i>27. Адекватність персоналу. 28. Публікація результатів. 29. Періодичні дослідження. 30. Зустрічі з заявниками. 31. Комітет зі співпраці</i>	
3.3.	Перевірка порядності і чесності майбутнього правника.	132
	<i>Загальні положення. Мета перевірки порядності й придатності кандидата. Організація і фінансування перевірки, розробка і публікація стандартів. Стандарти щодо особи й придатності, релевантна поведінка (Притягнення до кримінальної відповідальності й судимість. Членство в антидержавних організаціях. Академічні проступки. Сімейний стан і статеві стосунки. Нехтування фінансовими зобов'язаннями). Доступ до інформації та її використання. Коментарі</i>	
4.	ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА ІНОЗЕМНИХ ПРАВНИКІВ У США	137
4.1.	Атторней або «іноземний юрконсультант».	137
	<i>Загальна характеристика. Таблиця: Порівняння способів і вимог допуску іноземних правників до юридичної практики в США: Bar та FLC. Таблиця: Кількість випускників іноземних правничих шкіл — заявників на вступ до бару (bar) та «іноземних юридичних консультантів» (FLC) у ряді юрисдикцій США</i>	
4.2.	Як стати нью-йоркським правником	140
	<i>Нью-Йорк, Нью-Йорк! Правова регламентація юридичної професії у штаті Нью-Йорк. Вимоги до заявників. Таблиця: Основні вимоги допуску до бару (бар-екзамену) штату Нью-Йорк. План-календар складання бар-екзамену та допуску до бару в штаті Нью-Йорк. Таблиця: Рекомендований кроковий календар складання бар-екзамену та допуску до бару в штаті Нью-Йорк. Кваліфікаційні правничі іспити. Таблиця: Формат кваліфікаційних правничих іспитів штату Нью-Йорк, зокрема, MPRE. Таблиця: Статистика успішності заявників за результатами бар-екзамену в штаті Нью-Йорк у 1996-2006 рр. Професійна придатність. Прийняття присяги, членство в Асоціації та решта формальностей</i>	
4.3.	Українські правники, які стали правниками американськими	150
	<i>Країна здобуття базової юридичної освіти. Спосіб допуску. Юрисдикція допуску. Статус. Місце постійного проживання. Місце роботи</i>	
5.	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВНИКА В США	152
5.1.	Етична та професійна відповідальність правника	152
	<i>Загальні положення. Етична відповідальність правника. Професійна відповідальність правника і норми професійної поведінки. Дисциплінарні провадження</i>	

щодо правників. Дії та поведінка, що можуть стати підставою для дисциплінарної відповідальності. Суб'єкти дисциплінарної відповідальності. Суб'єктивна сторона складу дисциплінарного проступку. Юрисдикція і підвідомчість. Санкції та їх наслідки. Повідомлення про дисциплінарні порушення. Підвищення професійної кваліфікації правника

5.2. Pro bono publico — обов'язок правника перед громадськістю.	165
<i>Соціальна роль правництва і професійний обов'язок правника. Професійний обов'язок надання правових послуг pro bono publico. Коментар змісту професійного обов'язку pro bono publico. Діяльність pro bono в правничих школах. Почуття соціального обов'язку у студентів-правників</i>	
5.3. Справи Білла Клінтона.	169
<i>Вступ. Таблиця: Хронологія деяких подій життя та справ Б. Клінтона. «Вайт-вотергейт» Jones v. Clinton: сексуальні домагання й дискримінація як порушення громадянських прав? Clinton v. Jones: тимчасовий імунітет президента від цивільних позовів? «Монікагейт»: від цивільно-правової до конституційно-правової відповідальності. Відповідальність Б. Клінтона як політика (політична відповідальність: процедура імпичменту). Професійна відповідальність Б. Клінтона як правника. Правда, правдивість, істина і право. Дисциплінарне провадження Верховного суду Арканзасу щодо Б. Клінтона. Дисциплінарне провадження Верховного суду США щодо Б. Клінтона</i>	
Висновки	183
Додатки	187
1. Адреси органів юстиції США, відповідальних за ліцензування юридичної діяльності	187
2. Адреси юридичних навчальних закладів (правничих шкіл) у США (із зазначенням програм магістратури, інформації про українців, які в них навчалися)	189
3. Зразки правничих кваліфікаційних іспитів	205
Додаток 3.1. Мультиштатовий бар-екзамен (МВЕ)	205
Додаток 3.2. Мультиштатовий іспит есе-запитань (МЕЕ)	206
Додаток 3.3. Мультиштатовий тест перевірки професійних навичок (МРТ)	208
Додаток 3.4. Мультиштатний іспит-тест з питань професійної відповідальності (МPRE)	209
Додаток 3.5. Есе-запитання нью-йоркської частини бар-екзамену в штаті Нью-Йорк (Essay Portion of the NYS Bar Examination)	211
4. Українські правники, які набули право займатися юридичною практикою в США (невичерпний перелік)	214
БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ	215
БІБЛІОГРАФІЯ (література українською та російською; англійською та іншими іноземними мовами ([за абеткою])	228
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	241
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	246
ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ — УКРАЇНЬКА ПЕРСПЕКТИВА	257
1. Розмова п'яти подорожніх юристів про проблеми і радості здобуття юридичного фаху	257
2. Сім закликів до українського правництва	263
CONTENTS DETAILED (ДЕТАЛІЗОВАНИЙ ЗМІСТ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)	264
SUMMARY (АНОТАЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)	268
ПРО АВТОРА. ВИБРАНІ ПРАЦІ	270

ПЕРЕДМОВА

Нині в Україні формується нове покоління правників. Навчаючись свого, воно не цурається «чужого» — іноземного досвіду. Таким є і досвід юридичної професії та освіти в США, викладений у пропонованій читачеві книзі.

Книга — результат не лише «кабінетних» досліджень. Вивчаючи тему більше 10 років, автор познайомився з американськими правниками та правовою системою, навчався і стажувався у США, працював у провідній американській юридичній фірмі, досліджував джерельні матеріали.

Досвід юридичної професії та освіти в США представлено в порівняльній перспективі. Певною мірою порівняно український та американський досвід і вказано на можливості запозичення американського досвіду в перспективі (у майбутньому) в Україні. Без апологетики, претензій на вичерпність викладу книга прагне стати певним тематичним узагальненням інформативного, наукознавчого і практичного характеру.

Частину висновків, викладених у книзі, автор оприлюднював у публікаціях, на заходах, у яких брали участь юристи-практики. Неодноразово запрошувався Міністерством юстиції України поділитися досвідом з колегами.

Автор вдячний колегам, які різним чином сприяли підготовці книги, зокрема:

- американським правникам: Дональду Райзігу [Donald Reisig], Пітеру Волфбергу [Peter Wolfberg], Джону (Івану) Блаватському [John Blavatsky] (представники Американської асоціації юристів в Україні (ABA/CEELI) у 1995/97 рр.), Роберту Гойєру [Robert Heuer] (представник ABA/CEELI у 2005/06 рр.), Гарланду Боєтту [Garland Boyette] (колишній представник консорціуму «Верховенство права»), Філіпу Бламбергу [Philip Blumberg] (професор права і бізнесу, декан Школи права Коннектикутського ун-ту), Карлу Герольду [Karl Herold] (партнер юридичної фірми Jones Day Reavis & Pogue), Чарльзу Абернасі [Charles Abernathy] (професор права Джорджтаунського ун-ту) — за розвиток інтересу автора до американської юридичної професії та освіти;
- рецензентам: високоповажному судді й професору Богдану Футею, професорам В'ячеславу Комарову, Олександрову Мережко — за рецензування, слухні поради та міркування, професору Володимирі Бабкіну — зокрема за утвердження віри автора в юридичну науку та педагогіку;
- колегам Ірині Омельченко, Світлані Максимовій, Ірині Серовій (видавництво «Юстініан») — за сприяння у публікації циклу тематичних статей у «Юридичному журналі», допрацьована частина яких увійшла до книги, Віктору Ковальському (шеф-редактор видавництва «Юрінком-Інтер»), Ірині Іванчук (управління координації правової роботи та правової освіти Міністерства юстиції України), Юрію Лободі (спеціаліст з теорії держави і права, прикладних галузей законодавства), Павлу Костинчуку (адвокат, старший юрист юридичної і патентної фірми «Грищенко та партнери») — за змістовні тематичні поради.

Особливо автор вдячний Юрію Мухіну, чий малюнок прикрасили й оживили книгу, і який ще раз довів, що право і мистецтво є настільки близькими (чи далекими), наскільки вони поєднуються в людині. Слово вдячності й на адресу Артура Акоюяна, який терпеливо вносив правки і зверстав текст книги у вигляді, як видається, приємному очам читача.

Автор дякує і ряду інших українських правників, які надали інформацію про себе, коментарі на проект книги.

Ця книга — певна віддяка тим, хто зробив свій внесок в особистий і професійний розвиток автора, і водночас — передання цієї вдячності іншим.

Автор з вдячністю сприйме зауваження, конструктивну критику, спрямовані на подальше вдосконалення книги (е-пошта: vsbihun@hotmail.com; сайт: www.bihun.info).

Київ — Гейдельберг — Тячів, 2006 р.

2.

Сім закликів до українського правництва

1. Опікуймося, передусім, інтересами юридичної професії загалом, а вже згодом — певної її гілки. Ми — насамперед правники, а вже згодом судді, адвокати, прокурори, нотаріуси, юрисконсульты, вчені-юристи тощо. Утверджуймо традицію цілісності українського правництва.
2. Дотримуймося високих стандартів професійної компетентності, етичності, турбуймося про правовий захист громадськості, функціонування системи правосуддя, оберігаймо позитивний імідж української юридичної професії. Протидіймо всіляким проявам неналежності в усіх сферах юридичної діяльності, на всіх етапах професійної підготовки правників, іншим негативним явищам, котрі є не лише протиправними, але й неетичними.
3. Підтримуймо високі вимоги до професіоналізму та компетентності майбутніх правників. Зовнішнє тестування абітурієнта — одна з передумов набуття ним статусу «студент-правник». Випускник юридичного навчального закладу — лише кандидат на високе звання «правника». Запровадимо дворівневу систему державної атестації «правника» — навчальним закладом на етапі здобуття юридичної освіти та на етапі набуття статусу «правника» шляхом складання загального правничого кваліфікаційного іспиту. Постійно підвищуймо рівень професійної компетентності.
4. Юридичні навчальні заклади — охоронці правової держави. Підтримуймо високі стандарти юридичної освіти. Сприяймо запровадженню її державних стандартів, які б, з одного боку, забезпечували здобуття і перевірку мінімальної професійної компетентності, а з іншого — автономію юридичних навчальних закладів, їх можливість надавати сучасну юридичну освіту, стимулювати професійний та особистий розвиток як творчих особистостей викладачів, студентів-правників, персоналу.
5. Сприяймо право- та державотворенню України. Становімо Україну як правову і соціальну державу, ґрунтовану на принципах верховенства права, забезпечення прав і виконання обов'язків людини і громадянина. Формуймо українське право й українського правника, яким притаманні гуманізм і людяність, повага до традицій та прагнення до поступу. Вивчаймо і впроваджуймо в Україні кращий іноземний правничий досвід, опановуймо кілька професійних іноземних мов.
6. Зробімо принцип соціальної відповідальності професійним обов'язком правника. Надання правової допомоги тим, хто її потребує, але не може дозволити — професійний обов'язок правника.
7. Розглядаймо право, юридичну діяльність не лише як професію, але і як мистецтво добра і справедливості. Здобуті знання і навички спрямовуймо на їх утілення. Правники — це митці добра і справедливості.

■ **«Конфлікт інтересів?» або «Не хвилюйся за корів».** Син правника закінчив коледж і вирішував, яку професію обрати. Він прийшов до батька в офіс юрфірми і попросив надати йому можливість побути в офісі й подивитися, як працює правник. Батько виділив сину окремих стіл й сказав, що представлятиме клерком перед клієнтами. У перший день в офіс прийшов просто одягнутий робітник з сільської місцевості. Він сказав, що довгий час працював на сім'ю одного землевласника, обробляв їхню землю та, водночас, доглядав за коровами, при цьому завжди вважаючи їх своєю власністю. Зараз землевласник помер і все успадкував його син, який вважає і землю, й корів своєю власністю. Вислухавши робітника, юрист сказав: «Беруся за вашу справу. І не хвилюйтеся за корів!». Через певний час до офісу прийшов солідно одягнутий молодий чоловік, який, як виявилось, є сином землевласника. Вислухавши його, правник сказав: «Беруся за вашу справу. І не хвилюйтеся за корів!». Після цього син підійшов до батька з стурбованим виразом обличчя і сказав: «Батьку, я не дуже знаюся на праві, але мені здається, що ми маємо серйозну проблему з коровами». «Не хвилюйся за корів, — сказав батько-юрист, — корови будуть наші!».

■ **Статуетка «Бронзовий пацюк».** Турист у Сан-Франциско в пошуках сувеніру забрів у антикварний магазин. Переглядаючи полиці магазину, переповнені різноманітними об'єктами, він натрапив на бронзову статуетку пацюка, прекрасної роботи та в реальному величчю. Вона зачарувала туриста й той звернувся до продавця, щоб спитатися, скільки вона коштує. «12 доларів за пацюка, сер, — відповів власник магазину, — й ще тисячу доларів за історію про нього». Турист до власника: «На, ось, тримай 12 доларів за пацюка, а історію — притримай собі». Щойно неабияк задоволений турист покинув магазин, як почалися з ним дива. Два живі пацюки з'явилися з каналізації й почали, з ентузіазмом, слідувати за ним. Турист знервовано починає прискорювати ходу, коли бачить, як з сусіднього рогу прямо на нього рухається десяток пацюків. Він починає рухатися ще швидше, щоб позбутися їх. Проте він не пройшов і двох кварталів, як опинився у компанії вже сотні подібних, які нав'язливо чіплялися за ноги й пищали. Далі — гірше. Тисячі пацюків зібралися навколо нього, припали до ніг, тоді як турист, пробираючись крізь завалу з надією на спасіння, побачив ще жахливішу картину: на горизонті лавина пацюків насувалася на нього. В паніці турист починає тікати в напрямі Сан-Франциської затоки. Второпавши, що пацюків цікавить бронзова статуетка своєподібного образу, він виліз на світильник й, оглянувши армаду гризунів навколо себе, щосили кинув статуетку в затоку. Й тут трапляється диво: всі пацюки направляються за нею й, відтак, тонуть. Перестрашений, але врятований турист повертається до антикварного магазину. «Так ви прийшли за історією?, — спитав продавець. «Ні, — відповів вдумливо той і додав, — я лише хотів поцікавитися, чи ви не маєте статуетки юриста».

Статуетка
«бронзовий
юрист»

■ **Доля партнера юрфірми на «тому світі».** Одного дня відома партнерша юридичної фірми потрапила в автокатастрофу й трагічно загинула. Її душа опинилася на небесах, де її зустрів сам Святий Петро. Привітавши її, він додав, що перед тим, як розмістити її, слід вирішити одну проблему: справа у тому, що партнери юридичних фірм ще ніколи не потрапляли на небеса й тому не відомо, що з ними роботи. Від такого доводу самовпевнена партнерша не зникла й попросила просто дозволити їй увійти. Проте Святий заперечив, резонно відзначивши, що керується вищими настановами. А зробилять вони таке: вона проведе день в пеклі й день в раю, а відтак, вирішить, куди відправитися. Однак партнерша зауважила, що вже вирішила: бажає в рай. Правила є правила, наполіг він, і відправив її ліфтом глибоко вниз — у пекло. Двері пекла відчинилися й відкрилася прекрасна картина: зелена площадка для гольфу. На задньому плані стояли члени її клубу в клубному вбранні й жваво її вітали. Серед них були й давні друзі — партнери юрфірми, з якими вона зіграла прекрасну партію в гольф, поговоривши про старі добрі часи, після чого заласувала вечерю з першокласного стейку та раків. Опісля вона зустрілася з дияволом, який виявився дуже приємним дядьком (досить таки гарненьким), добре насміялася з жартів і натанцювалася. Не встигла вона й оком моргнути, як скінчилася доба. Вона тепло попрощалася й вона від'їхала ліфтом до раю. В раю вона провела час, зависаючи на хмарах, граючи на арфі та співаючи. Їй також сподобалося й час промайнув доволі швидко. Нарешті, прийшов час визначитися, де їй провести вічність. Партнерша задумалася на хвилину й відповіла, що ніколи й не подумала б такого раніше, проте вирішила таки обрати пекло. Святий Петро провів її до ліфта й відслав вниз — до пекла. Коли двері ліфта відчинилися, відкрилася зовсім інша картина, ніж до цього: занедбане й брудне місце, смітник, де її колеги-партнери займалися збором сміття. До неї підійшов диявол й, ухмиляючись, запросив до праці. Жінка очуміла й не могла стриматися, істерично волаючи про те, що ще вчора, коли вона була тут, це була площадка для гольфу, клуб, де вони ласували раків... і гарно провели час! Диявол же подивився на неї й, посміхнувшись, сказав: «Вчора ми наймали вас на роботу, сьогодні ви — асоціат. Вітаємо!».

ПРО АВТОРА

Бігун В'ячеслав Степанович (нар. 1974 р. на Закарпатті) — український дослідник.

Успішно закінчив юридичний факультет Львівського національного університету ім. І. Франка (юрист-спеціаліст), Школу права Університету Коннектикуту в США (магістр права), аспірантуру Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України і захистив кандидатську дисертацію з юридичних наук (спеціальність «філософія права»).

Навчався і проводив дослідження на юридичному факультеті Гейдельберзького університету, в Альбахській школі європейського права та політики Австрійського коледжу, Торунському університеті ім. Н. Коперніка, Академії міжнародного права (Гаага), Академії європейського права Інституту європейського університету (Флоренція), Міжнародному інституті прав людини (Стразбург).

Працював у громадських організаціях (один із засновників і перший керівник Об'єднання студентів-правників (Львівського університету) та Української асоціації студентів-правників), займався юридичною практикою, працюючи у провідних українській і міжнародній юридичних фірмах.

Науковий співробітник Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, доцент факультету правничих наук Національного університету «Киево-Могилянська академія» та Київського університету права НАН України. Відповідальний секретар і член редколегії міжнародного фахового часопису «Проблеми філософії права», редактор «Юридичної газети».

Займається юридичною наукою і викладанням, юридичною журналістикою. Досліджує питання юридичної професії та освіти, теоретичні й практичні проблеми права та держави. Володіє кількома іноземними мовами.

ВИБРАНІ ПРАЦІ АВТОРА

(Див. дет.: www.bihun.info)

Юридична професія, освіта, наука, викладання

- Юридична освіта та професія. Досвід США у порівняльній перспективі. — Київ: «Юстиніан», 2006.
- Факультет, приречений на успіх // ЮГ. — 2006. — № 19.
- Скарби української правознавчої спадщини — «Антологія української юридичної думки» // ЮГ. — 2006. — № 10.
- Юридична наука і професорсько-викладацький склад юридичних навчальних закладів ФРН та України: порівняльний аналіз принципових підходів // Часопис КУП. — 2005. — № 3.
- * Методика викладання права: традиції та інновації // Матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. «Інноваційні технології у вищій юридичній освіті». — К., 2005.
- Юридична освіта: хто і за що платить? // ЮЖ. — 2005. — № 5.
- Правничий освітній та професійний досвід у Німеччині // ЮЖ. — 2005. — № 3.
- Об'єднання студентів-правників: погляд зсередини // ЮГ. — 2005. — № 3.
- Юридична освіта в Україні та Німеччині // ЮЖ. — 2004. — № 12.
- * Навчальні судові дебати або як студентам-правникам удосконалити професійні знання та навички з права, іноземної мови та ораторської майстерності // ЮЖ. — 2004. — № 11.
- * «Олімпійські ігри» студентів-правників — Конкурс ім. Філіпа Джессопа // ЮЖ. — 2004. — № 11.
- * Конкурс ім. Філіпа Джессопа: міжнародне публічне право, англійська мова та ораторська майстерність (історія, суть та українська традиція) // Часопис КУП. — 2004. — №№ 3, 4.
- * Набуття освітньо-професійного досвіду українськими правниками в США // ЮЖ. — 2004. — № 4.
- * Відповідальність Клінтона як політика і правника // ЮЖ. — 2003. — № 10.
- * Справи Білла Клінтона. Про відповідальність правника в США // ЮЖ. — 2003. — № 9.
- * Чи потрібно перевіряти чесність і порядність майбутнього правника? // ЮЖ. — 2003. — № 6.
- * Юридична освіта в Україні та США // ЮЖ. — 2003. — № 4.
- * Як стати нью-йоркським правником (ногатики для правника українського) // ЮЖ. — 2003. — № 2.
- * Чи може український юрист практикувати в США? // ЮЖ. — 2002. — № 4.
- * Отримання допуску до юридичної практики в США // ЮЖ. — 2002. — № 3.
- * Правники в США: статус та організації // ЮЖ. — 2002. — № 2.

Інші теми

- Філософсько-правові аспекти євроінтеграції України // Європейська інтеграція України: Політико-правові проблеми / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2006.
- Філософія права та порівняльне правознавство; Антропология права та порівняльне правознавство // Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології. — К., 2006.
- Філософія права в Україні (1990-2005) // Журнал «Юридический вестник». — 2006. — № 1.
- Філософія права в Україні (1990-2005): науковачий огляд здобутків і перспектив розвитку // Наукові записки. Національний університет «Києво-Могилянська Академія». — 2006. — Т. 39.
- Передумови конституційних криз у сучасній Україні // ЮГ. — 2006. — № 19.
- Європейський суд з прав людини: репортаж зі Страсбургу // ЮГ. — 2006. — № 16.
- Вплив закордонної банківської та фінансової сфери на розвиток юридичного ринку в Україні // ЮГ. — 2006. — № 15.
- Інформаційний образ сучасного юриста: 7 критичних рис // ЮГ. — 2006. — № 13.
- Юридичні форуми і блоги як середовища субкультури юристів (2006) // ЮГ. — 2006. — № 13.
- Злиття і поглинання юридичних фірм — як збільшити доходи або залишатися кращим на юридичному ринку // ЮГ. — 2006. — № 12.
- Справа Сюрюджу, що сколихнула Німеччину в 2005-2006 рр. // ЮГ. — 2006. — № 9.
- Конституційний лад у сучасній Україні: п'ять актуальних і проблемних правових підтекстів // ЮГ. — 2006. — № 10.
- Антропология, аксіологія та соціологія права. До питання про праворозуміння // Часопис КУП. — 2005. — № 4.
- Неправове та правове законодавство: філософсько-правові аспекти // Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку. Збірник матеріалів. Випуск VI. — К., 2005.
- Антропологічні аспекти праворозуміння // Право у системі соціальних норм: історико-юридичні аспекти. — Чернівці, 2005.
- Євген Ерліх: життя і правознавча спадщина (актуальний науковачий нарис) // ПФП. — 2005. — Том III.
- Густав Радбрух — видатний німецький філософ права // ПФП. — 2004. — Том II.
- Людина в праві: аксіологічний підхід / дисертація і автореф. дисертації канд. юрид. наук: 12.00.12. — К., 2003 (дисертація), 2004 (автореферат).
- Антропология права (правове людинознавство). Програма навч. курсу. — К., 2003.
- Правова антропология. До питання про дослідження людини в праві // Часопис КУП. — 2002. — № № 1, 2, 4.
- Мовно-правничі аспекти зовнішньоекономічних договорів (контрактів) // ЮЖ. — 2004. — № 2.
- Соціологія права // Юридична енциклопедія. — Т. 5. — К., 2003.
- Правова антропология // Юридична енциклопедія. — Т. 5. — К., 2003.

Скорочення: Часопис КУП — «Часопис Київського університету права»; ЮЕ — «Юридична енциклопедія» в 6 т. (див. бібліографію), ЮЖ — «Юридичний журнал», ЮГ — «Юридична газета», ПФП — Міжнародний часопис «Проблеми філософії права».

* Раніше опубліковані праці, які допрацьовані повністю або частково, увійшли до цієї монографії.

Богдан Футей, суддя Федерального суду США, професор і почесний доктор Українського вільного університету (м. Мюнхен)

Ця книга – чудове джерело інформації для українських студентів-правників і всього українського правництва. Автор заслуговує на похвалу за надзвичайно ретельне та акуратне дослідження, обширну бібліографію

Вячеслав Комаров, проректор Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, професор, Академік Академії правових наук України, Заслужений юрист України

Із задоволенням прочитав рукопис книги, який справив позитивне враження і спонукав до численних думок. Невичерпна тема, яку, як довів автор, можна з успіхом досліджувати

Володимир Бабкін, провідний науковий консультант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, професор, Заслужений діяч науки і техніки України

У багатоплановій книзі, що збагатить читача уявленнями про розвиток юридичної професії та освіти, розкриваються питання юридичної освіченості, виховання, навченості та розвитку правника, підкреслюється роль прагматизму, раціональності, конкретності, активності в підготовці. Наголошується, що професійна сфера здійснює соціально-педагогічний вплив на правника. Матеріали книги можуть стати корисними в галузі юридичної педагогіки в Україні

Анатолій Бізко, випускник Йельської школи права, юрист, м. Вашингтон

Ця надзвичайно цікава й ґрунтовно досліджена книга змістовно розкриває багатогранність юридичної практики в США і пропонує читачу нові та цікаві ідеї для розвитку права в Україні

Ольга Бурлюк, Тимур Путін, студенти факультету правничих наук Національного університету «Киево-Могилянська академія»

Чудове видання для тих, хто прагне звершень. Для студентів, які шукають свій шлях у безмежному просторі юриспруденції. Інформуючи про нові можливості, книга також допомагає сформуванню власних бачень перспективних перетворень як у власному професійному житті, так і в житті суспільства

КИЇВ
«ЮСТІНІАН»
2006